

**Dalsland & Sjöfjärden
Alkohol- och
Tobaksenhet**

**Tillsynsplan 2021-08-10 - tills vidare
Dalslandskommunerna och Sjöfjärden kommun.**

Serveringstillstånd, servering och försäljning av folköl, försäljning av tobaksvaror, vissa receptfria läkemedel, e-cigarettor och påfyllningsbehållare, Tobaksfria nikotinprodukter samt tillsyn av rökfria skolgårdar.

Reviderad augusti-22 pga. av ny lag gällande Tobaksfria nikotinprodukter

Innehåll

Inledning

Gällande lag

Tillsyn

-Stadigvarande tillstånd

-Tillfälliga serveringstillstånd

-folköl

Tobaksvaror

-tillsyn tobaksvaror

-elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

-Tobaksfria nikotinprodukter

-Receptfria läkemedel

-Kontrollköp

-Rökfria skolgårdar

Redovisning av tillsyn

Inledning

Upprättandet av en tillsynsplan bidrar till en tydlig struktur på tillsynsarbetet samt möjliggör mätbara och uppföljningsbara mål. Genom tillsynsarbetet i Dalsland och Säfle vill vi få bort missförhållanden, förhindra att nya uppstår och få ett gott samarbete mellan kommun och näringsidkare. Vårt mål är att med dessa medel bidra till en ansvarsfull alkoholservering samt en ansvarsfull handel med folköl, tobaksvaror, vissa receptfria läkemedel samt elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare.

Folkhälsomyndigheten utövar central tillsyn över efterlevnaden av gällande lag och meddelar allmänna råd till vägledning för tillämpning av respektive lag.

Länsstyrelsen utövar tillsyn inom länet. Länsstyrelsen ska också biträda kommunerna med råd i deras verksamhet.

Den omedelbara tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna utövas av kommunen och polismyndigheten.

Lagstiftning inom respektive områden är **sociala skyddslagar** och deras huvudsakliga syfte och mål är att begränsa preparatens skadeverkningar.

Läkemedelsverket har tillsyn över efterlevnaden av "Lagen om handel med vissa receptfria läkemedel" och av de föreskrifter som har meddelats i anslutning till denna lag. Den kommun där detaljhandel med vissa receptfria läkemedel bedrivs, ska kontrollera efterlevnaden av denna lag och av de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen. Lagstiftningen gällande handel med receptfria läkemedel syftar till att motverka att människor skadas samt att kvalitén på läkemedlen inte försämras.

Gällande lagar

Alkohollagen (2010:1622)

Alkoholförordning (2010:1636)

Lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter

Lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter.

Förordning (2019:223) om tobak och liknande produkter

Lag (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel

Serveringstillstånd

Alkohollagen är en social skyddslag med mål att begränsa alkoholens skadeverkningar. Tillgängligheten av alkohol begränsas genom att tillståndshavare ska uppfylla högt ställda krav för att få ett serveringstillstånd samt att efterleva alkohollagen efter att tillstånd har meddelats.

Tillsyn

Stadigvarande serveringstillstånd

Tillsynen består av fyra delar

1. Förebyggande tillsyn
2. Inre tillsyn
3. Yttre tillsyn
4. Samordnad tillsyn

Förebyggande tillsyn är sådant arbete som leder till att problem inte uppstår. Genom information, rådgivning och utbildning redan på ansökningsstadiet skapas en god grogrund för dialog, förståelse och samarbete. Ett sätt att bedriva förebyggande tillsyn är att ha möten med nyblivna krögare för att diskutera syftet med alkohollagen och en ansvarsfull alkoholserving.

I den förebyggande tillsynen är utbildning i Ansvarsfull alkoholserving (AAS) en viktig del. Utbildningens innehåll är: alkoholens medicinska effekter, Alkohollagen, nöjesrelaterat våld, narkotikaproblem på restauranger, konflikthantering samt erfarenhetsutbyten.

Målet är att det hålls ett utbildningstillfälle vartannat år.

Inre tillsyn är av administrativ karaktär som främst består av kontroll och uppföljning av tillståndshavarnas ekonomiska och personliga förhållanden. Det sker efter remissförfarande och/eller genom kontroll på kreditupplysningsbolag. Samverkan sker med andra myndigheter som till exempel Skatteverket, kronofogdemyndigheten eller polismyndigheten. Den innebär också kontroll av rapporter från andra myndigheters restauranginspektioner.

Målet är att denna tillsyn ska göras 1–2 gånger per år, lite beroende på tidigare tillsyner.

Yttre tillsyn är besök på restaurangen i syfte att följa upp att verksamheten bedrivs enligt alkohollagens bestämmelser och kan bedrivas av varje myndighet separat eller i samverkan. Tillsyn kan bestå av rutintillsyn som inte är påkallad av någon särskild omständighet eller vara riktad uppföljande tillsyn orsakad av tidigare iakttagelser eller inkommen information från annan myndighet eller från allmänheten.

Målet är att det bör vara minst ett besök per år, vid detta besök utförs kontroll av ordning och nykterhet i och utanför restaurangen, att serveringsansvarig finns på plats, åldersgräns, matutbud, respekt för serveringstidens slut och marknadsföring av alkoholdrycker inne i lokalen och att rökförbudet efterlevs.

Utöver ordinarie tillsynsbesök ska uppföljande besök göras om brister konstaterats. Uppgifter från andra myndigheter, så som polisrapporter där olägenheter noterats medför också extra tillsynsbesök.

Uppföljnings- och påkallad tillsyn kan vara både i form av yttre och inre tillsyn. Påkallad tillsyn kan det vara uppgifter från till exempel andra myndigheter eller kommuninnevånare som föranleder tillsynen.

All yttre tillsyn utförs av minst två personer.

Samordnad tillsyn. Vid denna typ av tillsyn medverkar ofta flera myndigheter så som kommun, polis, räddningstjänst, skattemyndighet samt försäkringskassa. Med samordnad tillsyn avses ett fördjupat tillsynsarbete som flera berörda myndigheter planerar och/eller genomför tillsammans. Envar deltar med stöd av den lagstiftning som gäller för respektive sakområde.

Tillfälliga serveringstillstånd

Tillsyn kan ske när tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten och slutna sällskap har beviljats. Tillsynsfrekvensen av tillfälliga serveringstillstånd bedöms efter behov. Företrädevis riktas tillsynsarbetet till tillfälliga tillstånd till allmänheten. En bedömning av tillsynsfrekvens görs utifrån typ av arrangemang, inriktning, serveringstid samt storleken på arrangemanget.

Folköl

Med folköl avses en öl med alkoholhalt som överstiger 2,25, men understiger 3,5 volymprocent och benämns som öl i alkohollagen. Den som bedriver detaljhandel med försäljning av folköl, och den som bedriver servering av folköl, är skyldig att anmäla det till kommunen.

Anmälan ska ha kommit in till kommunen innan försäljning, eller servering påbörjats. Kommunen utövar tillsyn enligt alkohollagen.

Genom tillsynen, som bland annat innebär att kommunen kontrollerar att handlarna har ett egenkontrollprogram, påminns verksamheterna om vikten av att följa lagen gällande åldersgränser och att ha egna rutiner i butiken för att klara det.

Målet är att det bör vara minst ett besök per år, all yttre tillsyn utförs av minst två personer.

Tobaksvaror

Tobakslagen syftar till att begränsa de hälsorisker och olägenheter som är förbundna med bruk av tobak och liknande produkter, samt med exponering från rök från tobak och utsläpp från liknande produkter. (SFS 2018:2088 1kap). Ett tillstånd beviljas endast den som visar att han eller hon är personligt och ekonomiskt lämplig att utöva verksamheten.

Kommunen kan hämta information om sökande från exempelvis Polismyndigheten, Skattemyndigheten och Kronofogden.

Kravet på tillstånd gäller endast tobaksvaror, för e-cigarett och påfyllningsbehållare räcker det fortsatt med att göra en anmälan till kommunen.

Tillsyn tobaksvaror

Tillsynen består av fyra delar

1. Förebyggande tillsyn
2. Inre tillsyn
3. Yttre tillsyn
4. Samordnad tillsyn

Förebyggande tillsyn är sådant arbete som leder till att problem inte uppstår. För att skapa en god grund för dialog, förståelse och samarbete mellan kommun och tillståndshavare sker den förebyggande tillsynen genom information och rådgivning.

Inre tillsyn är av administrativ karaktär som främst består av kontroll och uppföljning av tillståndshavarnas ekonomiska och personliga förhållanden. Det sker efter remissförfarande och/ eller kontroll genom kreditupplysningsbolag. Samverkan sker med andra myndigheter som till exempel Skatteverket, kronofogdemyndigheten eller polismyndigheten.

Målet är att denna tillsyn ska göras 1–2 gånger per år, lite beroende på tidigare tillsyner.

Yttre tillsyn är besök på försäljningsstället i syfte att följa upp att verksamheten bedrivs enligt respektive lags bestämmelser. Exempelvis så kontrollerar kommunen att arbetet med kontrollprogrammet för den egna tillsynen fungerar och att arbetet med det fortlöper aktivt, att skyltning om 18-årsgräns finns, marknadsföring, hälsovarningar, produktpresentation och identitets- och säkerhetsmärkning. Felhantering och arbete i strid med gällande lagstiftning ska upptäckas och korrigeras.

Målet är att det bör vara minst ett besök per år, all yttre tillsyn utförs av minst två personer.

Samordnad tillsyn. Vid denna typ av tillsyn medverkar ofta flera myndigheter så som kommun, polis, räddningstjänst, skattemyndighet samt försäkringskassa. Med samordnad tillsyn avses ett fördjupat tillsynsarbete som flera berörda myndigheter planerar och/eller genomför tillsammans. Envar deltar med stöd av den lagstiftning som gäller för respektive sakområde.

Elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

Näringsidkare ska anmäla till kommunen i förväg att försäljning av elektroniska cigaretter och påfylls-behållare ska påbörjas. Tillsyn över försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllnings-behållare bedrivs i huvudsak med förebyggande och yttre tillsyn. Egenkontrollprogram för tillsyn lämnas i samband med anmälan om försäljning.

Förebyggande tillsyn, är ett arbete som ska leda till att problem inte uppstår, bland annat genom information och rådgivning då kommunen får in en anmälan

om försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare.

Yttre tillsyn är besök på försäljningsstället i syfte att följa upp att verksamheten bedrivs enligt respektive lags bestämmelser. Exempelvis kontrollerar kommunen så att egenkontrollprogrammet för den egna tillsynen fungerar och används aktivt. Felhantering och arbete i strid med gällande lagstiftning ska upptäckas och korrigeras.

Målet är att det bör vara minst ett besök per år, all yttre tillsyn utförs av minst två personer.

Tobaksfria nikotinprodukter

Näringsidkare ska anmäla till kommunen i förväg att försäljning av Tobaksfria nikotinprodukter ska påbörjas. Tillsyn över försäljning av Tobaksfria nikotinprodukter bedrivs i huvudsak med förebyggande och yttre tillsyn. Egenkontrollprogram för tillsyn lämnas i samband med anmälan om försäljning.

Förebyggande tillsyn, är ett arbete som ska leda till att problem inte uppstår, bland annat genom information och rådgivning då kommunen får in en anmälan om försäljning av Tobaksfria nikotinprodukter.

Yttre tillsyn är besök på försäljningsstället i syfte att följa upp att verksamheten bedrivs enligt respektive lags bestämmelser. Exempelvis kontrollerar kommunen så att egenkontrollprogrammet för den egna tillsynen fungerar och används aktivt. Felhantering och arbete i strid med gällande lagstiftning ska upptäckas och korrigeras.

Målet är att det bör vara minst ett besök per år, all yttre tillsyn utförs av minst två personer.

Receptfria läkemedel

Försäljning av receptfria läkemedel anmäls till läkemedelsverket innan försäljning får påbörjas. Läkemedelsverket underrättar kommunen vilka näringsidkare som påbörjat försäljning respektive avanmält försäljning av receptfria läkemedel. Vid yttre tillsynen kontrolleras efterlevnaden av lagen (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel samt de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen. Kommunen kontrollerar exempelvis marknadsföring, skyltning, produkter, att försäljning inte sker till personer under 18 år. Dessutom kontrolleras att verksamheten bedrivs i lokaler som är lämpliga för sitt ändamål samt tillhandahåller läkemedlen på lämpligt sätt. Den som bedriver detaljhandel av receptfria läkemedel ska informera konsumenten om var han eller hon kan få farmaceutisk rådgivning.

Kommunen ska rapportera till Läkemedelsverket om näringsidkares brister i efterlevnaden av denna lag eller föreskrifter som meddelats i anslutning till lagen.

Målet är att det bör vara minst ett besök per år, all yttre tillsyn utförs av minst två personer.

Kontrollköp

Alkohol- och Tobaksenheten genomför kontrollköp av tobaksvaror, folköl och receptfria läkemedel med hjälp av ungdomar över 18 år. *Målet är att denna verksamhet kommer att genomföras varje år i samtliga kommuner. Butikerna får skriftligt besked om resultatet och vid ej godkänt kontrollköp skickas utbildningsmaterial. Detta är inte myndighetsutövning vilket gör att någon åtgärd enligt tobakslagen inte är förenlig.*

Rökfria Skolgårdar

Tillsyn genomförs under skoltid och resultatet presenteras först till ansvarig rektor och sedan med kopia till utbildningsförvaltningen/motsvarande. Vid tillsynen kontrolleras främst om rökning sker på skolgården, om detta sker begär vi in skolans tobakspolicy samt förebyggande åtgärder. I första hand utförs tillsyn på högstadium samt gymnasium, *målet är att det görs ett besök vartannat år.*

Redovisning av tillsyn enligt de verksamhetsområden som ålagts kommunen och i sin tur Dalsland & Säffles Alkohol- och Tobaksenhet

Kommunen skall under januari-mars månad varje år få en redovisning över föregående års tillsynsarbete. Redovisningen kommer att innehålla resultat när det gäller tillsyn av serverings- och tobakstillstånd, folkölsförsäljning, receptfria läkemedel, rökfria skolgårdar och kontrollköp hos kommunens försäljningsställen.

I arbetet med tillsyn gällande rökfria skolgårdar samt receptfria läkemedel, ingår inte Säffle kommun.

Jeanette Krafft
Alkohol- och tobakshandläggare

Daniel Berglöv
Alkohol- och tobakshandläggare